

Linda Lampenius

Suomentaneet Jaana Nikula ja Arja Gothóni

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Ruotsinkielinen alkuteos *Klassisk rebell*

Copyright © Linda Lampenius ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

Kuvaliitteen kuvat ovat Linda Lampeniuksen kotialbumista, ellei toisin mainita.

ISBN 978-951-1-39182-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

”Älä koskaan unohda, että sinulta voidaan viedä rahat mutta lahjakkuuttasi, musikaalisuuttasi ei kukaan voi sinulta viedä!”

Börje Lampenius

SISÄLLYS

ESIPUHE	13
PROLOGI	14
1970–1985	17
TAITEILIJAELÄMÄÄ	19
ÄITI	25
MANSIKKAPAIKKANI	28
VIULISTI SYNTYY	30
RUMA TAI HUOLETON	35
ISÄ	37
PIKKU AMMATTIMUUSIKKO	39
YSTÄVÄ SÄ LAPSIEN	43
MITTANAUHA	48
1985–1994	51
SIBELIUS-AKATEMIA	53
HUOLIA JA ÄKKIKÄÄNTEITÄ	56
KUOLEMA NAURAA MINULLE	61
TAIVAS JA HELVETTI, OSA 1	66
TAIVAS JA HELVETTI, OSA 2	70
MUSIKAALINEN ILOTULITUS	79
MEDIAHAHMO	86

1995–1996	89
VIIHDEALALLA	91
ITSETUNTO	93
TORSTAI-ILTA JA KANSIKUVATYTTÖ	98
MUSTA PVC-PUKU	103
ONNETTOMUUKSIA, UIMAPUKUJA, TAIDETTA JA POLITIIKKA	104
POP-ARTISTI	111
KYYKKYVIULISTI	115
MINUN ON PELASTETTAVA ITSENI	117
TUOTE LINDA LAMPENIUS	119
BJÖRN BORGIN MALLINA	120
1997	123
UUSI MANAGERI JA TÄRKEITÄ KOHTAAMISIA	125
OSCAR-GAALA	128
USA	135
LINDA LAMPENIUKSESTA TULEE LINDA BRAVA	137
HYSTERIAA TAVARATALOSSA	138
ENSIN LINDA-SIIDERI, SITTEN CHAOS GROUP	139
KATKENNUT JOUSI	141
ELÄMÄÄ À LA HOLLYWOOD	143
JIIHAA!	144
VIIHDEALALLA	146
HEADSHOT	148
MARILYNISTÄ HEFIIN	150
JULKISUUTTA JA KALLIITA VAATTEITA	152
SYDMONTON FESTIVAL	154

SORRENTO JA PARIISI	160
MITÄ MANAGERINI TEKEE?	164
BUTTLIGHT JA TITLIGHT	169
<i>FAME L.A.</i>	170
GRANVILLE TOWERS	173
THE PLAZA HOTEL	175
KLASSISESTA MAAILMASTA	
<i>PLAYBOY</i> -LEHTEEN	176
"IT'S MOVIE TIME!" JA SYNTYMÄPÄIVÄT	180
TURHAUTUNUT	181
ENGLANTI, SUOMI, RUOTSI	182
PUNAISELLA MATOLLA HOLLYWOODISSA	186
HULLUUTTA JA MERKITTÄVÄ UUSIVUOSI	188
1998-1999	193
EMI-SOPIMUS JA	
<i>PLAYBOY</i> N JULKISTAMISJUHLAT	195
TOTUUS PALJASTUU	198
<i>PLAYBOY</i> -LEHDEN LANSEERAUS	
KARTANOSSA	200
KÄRSIVÄLLISYYTENI ON LOPUSSA	203
SKANDINAVIA JA MONTE CARLO	207
ÄITI <i>PLAYBOY</i> -KARTANOSSA	210
<i>BAYWATCH</i>	212
ROCKIA, ELOKUVAMUSIIKKIA JA JAZZIA	218
ABBAY ROAD STUDIOS	220
FERRARI JA SIIDERIHYSTERIAA	222
ENSIMMÄINEN VAROITUS	224
NOTTING HILL	227

MUKAVIA YLLÄTYKSIÄ	231
KOTONA LONTOOSSA	232
CHIPPING NORTON -STUDIO	234
PAINAJAISIA JA FALSKI JULKISIVU	236
ISÄ POTTON HALLILLA	239
NELJÄS VAROITUS	240
PLAYBOY JAZZ FESTIVAL	240
TIUKKA AIKATAULU	242
MUURIT SORTUVAT	243
VÄLIMIESTUOMARI	248
PR-TYÖ ALKAA JA MAAILMANI ROMAHTAA ...	252
1999–2002	255
PAHOLAINEN VIE MINUT	257
KLASSINEN <i>LINDA BRAVA</i> JULKISUUTEEN	260
SEITSEMÄN PÄIVÄÄ	264
SAKSALAISTA TEKNOA MUOVIBIKINEISSÄ JA SUPERTÄHTI	264
HELVETTI AASIASSA	266
BULIMIAPAHOLAINEN VOITTA AINA	269
SEKAVAA JA MONIMUTKAISTA	272
VALONPILKAHDUS	274
HEIKOILLA JÄILLÄ JA ISÄN KEHOTUS	275
MATKA KOHTI SYVYYKSIÄ ON ALKANUT	276
MINUN SYYNI JA TOTEUTUNUT HAAVE	278
DOLOMIITIT	280
EQUINOX	282
TAISTELU BULIMIAPAHOLAISTA VASTAAN	283
KIITOS KAIKESTA!	285

ROBBIE WILLIAMS 2.0	286
”ANTEEKSIOPYNTÖ” <i>ILTA-SANOMISSA</i>	287
PIENESTÄ RUOTSISTAKO TURVAPAIKKA?	291
SAUDI-ARABIA	292
UHKAUS	295
LEMMY KILMISTERIN NUHDELTAVANA	296
MIKÄ ON FANTASTIX?	297
VIHAA KOSOVOSSA	299
VÄÄRÄÄ MAINONTAA	302
2003–2006	303
”ET VOI VASTUSTAA KIUSAUSTA!”	307
CLEO	311
MIEHET!	312
VALHEELLINEN JUORU	314
VALOA JA PIMEYTTÄ	315
AVUNHUUTO	318
JÖNKÖPING	319
MIKSI?	321
KANSANLAULUJA, MÄTÄ JALKA	
JA LYHYT KIHLAUS	324
NORDIC LIGHT -KIERTUE	327
”JÄTÄT VAIN TEKEMÄTTÄ”	331
MOSKOVA	331
ROHKEUDESTA	332
KAZAKSTAN	335
NYT OLEN PALJASTANUT SISIMPÄNI	338
LOUNASRYHMÄ	339
RORY JOHNSTON	344

VOIKO JOKU AUTTAA MINUA?	345
AITOA RAKKAUTTA	347
2007-2021	351
POHJOISTA MYTOLOGIAA JA YLÄSÄVELIÄ	353
CLEVELAND	354
GRACE	356
HOPE & REWRITING MY LIFE	358
PALJASTETTU	360
ELÄMÄNI LOPPUUN ASTI	362
YHDYSVALTAIN KIERTUE JA <i>LET'S DANCE</i>	364
KRISTALLEJA JA TIMANTTEJA	367
SUURIA PÄÄTÖKSIÄ	369
OLIVIA	370
<i>X-FACTOR</i>	372
ANGELS	374
CECILIA	376
MIELENI KIEHUU	377
RAKAS ISÄ	379
KIROTUT PILLERIT	380
KUNNIANOSOITUS SUOMELLE	382
KLASSINEN MUSIIKKI	382
KAIKKI, AIVAN KAIKKI	384
50-VUOTISLAHJA	386
EPILOGI	389
KIITOKSET	392
HENKILÖHAKEMISTO	398

ESIPUHE

Minusta on toisinaan tuntunut absurdilta kirjoittaa elämästäni, mutta kirjoittaminen on samalla tarjonnut mahdollisuuden tarkastella objektiivisesti elämääni, jota voisi verrata kirjavaan tilkkutäkkiin. Olen klassinen muusikko, joka on soittanut poppia ja rockia, olen lypsänyt lemmiä ja esiintynyt kuninkaallisille, työskennellyt mallina ja toiminut poliitikkona, ajanut rallia ja harrastanut ampumista. Joskus tuntuu kuin olisin elänyt jo monta elämää, ja kohtalo on usein heitellyt minua ääripäästä toiseen.

Musiikki on ollut kaikkeni. Olen saanut kokea suurenmoisia yhteistyön hetkiä, käydä kiehtovissa paikoissa ja nauttia kiittolli-
sen yleisön rakkaudesta. Olen siitä äärettömän iloinen ja onnellinen enkä vaihtaisi musiikin tarjoamia kokemuksia mihinkään.

Samalla minusta on melkein koko elämäni tuntunut, etten kelpaa. Olen kaiken aikaa pelännyt hylkäämistä ja pyrkinyt kaikessa täydellisyyteen. Lähes koko aikuisikäni olen taistellut vakavia syömishäiriöitä vastaan. Sairaus on ollut kuin paholainen, joka on saanut minut kieltäytymään ruuasta, treenaamaan, ahmimaan ja oksentamaan. Opin pysymään hiljaa kaikesta, mitä tapahtui pimeydessä.

Tie ideasta valmiiksi kirjaksi on ollut pitkä ja usein tuskallinen, varsinkin kun olen kirjoittanut lähimmäistäni. Olen halunnut kertoa totuuden syömishäiriöistäni, ja nyt on tuntunut tähdelliseltä kertoa myös siitä, minkä olen aiemmin salannut.

En pyri herättämään lukijoissa sääliä. Ei minua tarvitse surkuttella. Päinvastoin, olen hyvin kiitollinen kokemuksistani. Mutta minä vietin kaksoiselämää: kätkin elämäni synkät, monimutkaiset ja tuhoavat puolet onnellisen julkisivun ja kuuluisuuden taakse.

Haluan kirjallani osoittaa, että pahan voi kukistaa. Haluan näyttää, ettei tarvitse tyytyä lokerointiin. Olen aina uskaltanut tekemään itse omat valintani, ja sillä tiellä aion jatkaakin. Minä olen klassinen kapinallinen.

PROLOGI

Vuonna 1999 olen Aasian-kiertueella. Minulla on maailmanlaajuinen monen miljoonan sopimus EMI:n kanssa, ja tulen pian olemaan Suomen myydyin klassisen musiikin esiintyjä maailmassa. Elämäni on kuin unelma.

Nousemme hissillä 21. kerrokseen. Ovet avautuvat. Jälleen sviitti. Kuljeskelen ympäriinsä.

Oleskeluhuone on yhtä iso kuin asuntoni Notting Hillissä. Voin valita kahdesta makuuhuoneesta. Yksinäisyyden tunne hulmahtaa ylitseni.

Olohuoneen hienolla pöydällä on iso lautanen, jolla on suklaata ja hedelmiä. Ennen kuin ehdin ajatella, ahmaisen suklaan suuhuni. Suklaa on minun ystäväni, lohtuni.

Joudun paniikin valtaan. Miksi tein sen? Miten voin oksentaa suklaan? Olen saattanut itseni mahdollittomaan tilanteeseen. Sviitissä ei ole jogurttia eikä jäätelöä. Jos tilaisin niitä huoneeseen, minä paljastuisin.

Kaadan kurkkuuni lähdeveden ja mehun, jotka löydän mini-baarista. Hedelmät sisältävät myös nestettä. Tartun appelsiiniin ja alan leikata sitä. Veitsi luiskahtaa, ja yhtäkkiä minulla on syvä haava sormenpäässä, vasemman käden nimettömässä!

Sormi tykyttää ja näen verta pöydällä ja lattialla. Alan itkeä ja ryntään toiseen kylpyhuoneeseen. Yritän antaa ylen niin paljon kuin pystyn samalla, kun pidän vasenta käsivartta ylhäällä kohti kattoa, jotta verenvuoto ei yltyisi, kun yökkään. Mutta en saa mitään tulemaan ylös ja tunnen yhtäkkiä olevani täysin tukossa. Miten tässä saattoi käydä näin? Annan periksi.

Nyt seison lavalla ja näen edessäni ihmismeren. Kameramiehet ovat valmiina. Lynn aloittaa kahden tahdin pituisen alku-soittonsa ja minä liityn mukaan pääteemalla. Tekee niin kipeää. Niin hirvittävän kipeää. Valitsen vaihtoehtoisia sormituksia voidakseni välttää nimetöntä. Sävelet antavat minun kadota muutamaksi sekunniksi musiikin ja tunteiden maagiseen maailmaan. Täällä negatiiviset tunteet eivät voi tavoittaa minua.

Laastari alkaa irtautua reunoilta. Näen verta otelaudalla. Nyt on vain purtava hammasta.

Aplodit. Nyt tulivat aplodit. Se on ohi. Kumarran syvään ja pitkään.

Viimeinen, mitä näen, on veri esiintymislavan lattialla.

1970-1985

TAITEILIJAELÄMÄÄ

Äiti pitää minua ensimmäistä kertaa sylissänsä. On torstai, kello on kymmentä yli kymmenen aamupäivällä. Ulkona on korkeat hanget, talven lapsi on syntynyt.

”Ei kyllä uskoisi sun lapseksi”, hoitaja huudahtaa.

Äiti on kovin kaunis, minä en ole. Minulla on punertava tukka ja pienet possunsilmät. Muistutan isää Biggley'n roolissa musikaalissa *Miten menestyä vaivatta liike-elämässä*. Isä on 48-vuotias ja naimisissa toisen kanssa, hänellä on jo kaksi lasta Lili ja Bo. Minä olen viaton pikkulapsi, joka ei onnekseen ymmärrä, millaisen kaaoksen keskelle on syntynyt.

Tuolla on äiti! Mutta miksi hän istuu ypöyksin kukkulalla? Ahaa, nyt hän alkaa laulaa laulua I villande skogen. Voi, miten kaunis hän on, minä ajattelen.

Värmlänningarna – jota esitettiin suomenkielisissä teattereissa nimellä *Värmlantilaiset* – oli ensimmäinen näytelmä, jonka näin Svenska Teaternissa. Huudan katsomosta täyttä kurkkua: ”Äitiii!” Katsojat purskahtavat nauruun. Kuva viatomasta Anna-neidosta on nyt lopullisesti murskana. Minusta on mukavaa, kun saan yleisön nauramaan. Laulan mukana sydämen kyllyydestä, laulanhan minä kotonakin, kun äiti harjoittelee.

Elämäni pyörii laulun ja tanssin ympärillä. Vanhemmat nau-

hoittavat ensimmäisen esiintymiseni heille. Minulla on ikää vuosi ja neljä kuukautta ja laulan Bää, bää karitsa. Kaksivuotiaana menen leikkikouluun, mutta en mihin tahansa vaan musiikkileikkikouluun, missä me laulamme, tanssimme ja soitamme eri instrumentteja päivät pääksytysten. Teatterissa käyn katsomassa lastennäytelmiä, baletteja ja musikaaleja. Laulunäytelmä *Tukkijoella*, kertomus uittoporukasta ja talollisista, suorastaan salpaa henkeni ja seuraan sitä posket punaisina.

Äidin päiväkirjasta, 28.9. 1974

Otit pienet haparoivat ensiaskeleesi ”taiteilijana” elokuvassa *Akseli ja Elina*, sen jälkeen on seurannut muita, ehkä vähän vaativampia tehtäviä. Mikään mahti maailmassa ei olisi saanut sinua lopettamaan laulamista äidin mukana Marttojen juhlassa Lapinkylässä keväällä 1972. Sitten sinut jopa mainittiin lehdessä esiintyjänä, joka teki suurimman vaikutuksen. Seuraavana keväänä pidettiin taas Marttojen juhla, ja tietenkin Lindan piti päästä esiintymään, nyt jopa pienessä sketsissä Ollin marjamatkasta. Mutta ennen sitä olit jo ehtinyt olla mukana kahdessa isommassa esityksessä: toinen oli Punaisen ristin lastenjuhla Loviisassa ja toinen AV:n loppiaisjuhla Helsingissä. Sitten äidin ja isän oli määrä esiintyä palokunnan juhlassa Porvoossa elokuun neljäntenä, ja kukapa lauloikaan vanhempien mukana? Tietenkin Linda. Lehdet kirjoittivat siitäkin, mutta Lindalle se oli ollut päivänselvää jo etukäteen: ”Isä ja minä ollaan varmaan huomenna lehdessä.”

Voimakkaat valonheittimet sokaisevat minut ja näen katsomossa istuvan yleisön vain hämärästi. Ihailen näyttelijöitä pimeästä, esi-ripun suojista. Minua jännittää niin, että vatsaa nipistää.

Svenska Teatern on minulle kuin toinen koti. Siellä kaikki

– näyttelijät, ompelijat, näyttämömiehet – kuuluvat samaan monenkirjavaan suurperheeseen, tekivät mitä työtä tahansa. Juoksentelen ympäri kaunista rakennusta, mutta yhtä en saa tehdä: teatterissa viheltäminen on ankarasti kielletty, koska siitä voi seurata jotain kamalaa. Suuren näyttämön takaseinän maali hilseilee katonrajassa. Siellä on pääkallonmuotoinen aukko. Teatterissa on oma taikansa, eikä sen kanssa ole leikkimistä.

Istun hiljaa äidin pukuhuoneessa ja katselen, miten hän muuttuu milloin miksikin, prinsessaksi tai noidaksi, maskin ja fantasistien näyttämöpukujen avulla, joita ompelimon kiltit tädit loihitivat.

Tiedän, että vanhempani vaihtavat hahmoa ilta toisensa jälkeen, mutta sisimmässään he pysyvät aina samoina. Lisäksi näyttelijät ja tähdet ovat oikeastaan kuten kaikki muutkin, tavallisia pulliaisia. Joskus joku vieraileva tähti tekee minuun kuitenkin suuren vaikutuksen.

”Nyt hän tulee”, äiti sanoo.

Me seisomme teatterin eteisessä, vessojen vierellä.

Oih, siinä Lill-Babs nyt on! Olen vastikään nähnyt hänen show’nsa, vaikka olen vasta yhdeksänvuotias. Mutta nyt eletään 70-lukua, aikaa jolloin lapset eivät käytä autossa turvavyötä ja odottavat äidit polttavat kuin korsteenit. Mitä väliä sillä on, vaikka valvoisin joskus vähän pidempään?

”Miten sinun viulunsoittosi edistyy?” Lill-Babs kysyy.

Äiti on kertonut hänelle opinnoistani. Minä punastun, vastaan hänelle kohteliaasti ja kysyn ujustellen, saisinko nimikirjoituksen.

Lindalle

Nähdään pian

Onnenhalaus

Barbro

Olen onnesta soikeana, olenhan saanut jutella itsensä Lill-Babsin kanssa.

Vuonna 1974 saan ensimmäisen roolini Svenska Teaternin näytelmässä. Äitikin on mukana, mutta ei siinä vielä kaikki: me lähemme myös kiertueelle Pohjoismaihin. Se on iso juttu. Roolini näytelmässä *Hårda tider* on kuitenkin vaatimattomimmasta päästä. Minä esitän äidin sairasta lasta, ja rooliini kuuluu niinkin vaativa tehtävä kuin hernesopan ja ruisleivän syöminen, mikä on minusta hyvin omituista.

Esityksen jälkeen me vaihdamme vaatteet Dramatenin pukuhuoneessa. Tuiman näköinen mies astuu sisään. Kukahan hän on, minä ihmettelen, kun huomaan äidin hymyilevän hänelle iloisesti. Mies kiittää äitiä ja alkaa keskustella hänen kanssaan näytelmästä. Mitä? Mainitsiko mies minutkin? No nyt hän puhuu minun ”eläytymiskyvystäni”, mitä se nyt sitten onkin. Minulla ei ole aavistustakaan, kuka tuo hiukan pelottavan näköinen setä on, mutta äiti näyttää kovin ylpeältä, kun vieras lähtee.

”Nyt olet tavannut Ingmar Bergmanin! Ja hänen mielestään sinä olit todella hyvä”, äiti sanoo polleana kuin riikinkukko.

Vai niin, minä ajattelen, mutta en vielääkään tiedä, kuka mies oli, joku setä vain.

Oriveden laulukurssin päätöskonserttiin on enää muutama tunti aikaa. Minä olen kuusi vuotta vanha ja kolmannen kerran äidin mukana kurssilla. Tämä on myös kolmas kerta, kun kuuluisa laulupedagogi Jolanda di Maria Petris pyytää minua esittämään pari kansanlaulua kaikkien suurenmoisten aarioiden välissä. Solisteina on tunnettuja nimiä, kuten Jaakko Ryhänen. Olen vielä niin pieni, ettei pääni edes yllä flyygelin tasalle. Aiempina kertoina olen nauttinut esiintymisestä suurella näyttämöllä, mutta nyt on jotain vinossa. Värisyttää ja vatsaan koskee. Minua pelottaa, mutten tiedä, mitä oikein pelkään. Tunne on aivan uusi.

Kuulen äidin kysyvän: ”Onko täällä lääkäriä paikalla?”

Muutaman minuutin kuluttua joku nainen astuu huoneeseen tutkimaan minua. Hän mittaa kuumeen ja painelee vatsaani oikealta ja vasemmalta.

”Ei johdu ainakaan umpisuolesta”, hän sanoo.

”Mikä tyttöä sitten vaivaa?” äiti kysyy.

”Linda taitaa vain hermoilla ennen esitystä, ei tuo sen kummempaa ole. Pankaa jääpussi hänen vatsalleen, pian tuntuu jo paremmalta.”

Makaan sängyllä jääpussi vatsan päällä ja muistan yhtäkkiä Gézan. Hän tietää, miten tullaan täydelliseksi. On harjoiteltava loputtomasti. Sitten on vain purtava hammasta ja mentävä näyttämölle. Ja sen minäkin teen. Ihan kohta.

Taiteilijaelämää pidetään usein hurjana, salaperäisenä ja ennen kaikkea epätavallisena, mutta minulle siitä tulee arkipäivää. Äiti, isä ja minä olemme kuin suomenruotsalainen miniversio von Trappin perheestä. Esitämme musikaalinumeron toisensa jälkeen eri tilaisuuksissa ja juhlissa. Rekvisiitta, kuten jääkarhupuvut, lainataan tietenkin Svenska Teaternin valtavasta pukuvälikäpälästä, missä on rivikaupalla mitä kauneimpia luomuksia. Siellä tuntuu kuin olisi astunut suoraan satumaahan.

***Borgåbladet* 4.4.1978**

Tilaisuuden vetonaula oli aviopari Börje Lampenius ja Ulla Eklund sekä heidän kauniisti laulava Linda-tyttärensä. Lindan tulkinta laulusta *Mitt sommarlov* jätti jopa riikinruotsalaisen levyversion varjoonsa. Linda esitteli myös taidokasta viulunsoittoaan ja Börje ja Ulla viihdyttivät yleisöä lauluin ja leikein.

Esittämieni laulujen joukossa on eräs, joka liikuttaa minua enemmän kuin muut. Sitä laulua olen laulanut äidilleni neljävuotiaasta asti. Olen päättänyt, etten koskaan kerro, miksi laulu liikuttaa minua niin syvästi, en kerro sitä edes äidille. Se jää ikuisesti minun salaisuudekseni.

*Äitikulta miksi taasen olet allapäin?
Hymyilisit hiukan, kun maalaan sulle näin.
Värit kauneimmat voi silmistäsi surun karkottaa.
Olen tässä vierelläsi, maalaan uudeks koko maan.*

*Olis päivä jälleen aurinkoisin
taivas pilvetönkin loistais sineään.
Kunpa maailman voisit nähdä toisin,
värein kirkkain, etkä hukkuis ikävään.*

*Ruusukimpun sulle maalaan ja linnan satujen,
tähtiitaivaan ikioman, kuun myös hopeisen.
Voin maalata mä mitä vaan, senkin mitä ei nyt näy
saat kaiken mistä unelmoit, ja toiveet toteen käy.*

*Olis päivä jälleen aurinkoisin
taivas pilvetönkin loistais sineään.
Kunpa maailman voisit nähdä toisin,
värein kirkkain, etkä hukkuis ikävään.*

ÄITI

Minä olen neljävuotias. Äidillä ei ole illalla esitystä, me olemme kotona kahden.

”Äiti!” minä huudan huoneestani, mutta vastausta ei kuulu.

Menen eteiseen, mutta siellä on hiljaista ja pimeää. Jatkan vanhempien makuuhuoneeseen.

Yhtäkkiä keittiöstä kuuluu jysäys. Sitten on taas hiljaista. Minua alkaa pelottaa.

”Äiti...”, sanon varovasti. Ei vastausta.

”Äiti!” huudan kovaan äänen.

Menen hitaasti L-kirjaimen muotoiseen keittiöön, mutta äitiä ei näy vieläkään. Jatkan eteenpäin ja kun kierrän hellan ympäri, näen äidin lyhyhistyneen nurkkaan, keittiöjakkaran vierelle.

Alan itkeä ja yritän ravistella äitiä hereille. Huudan epätoivoisiani: ”Äiti!” mutta hän pysyy vaii.

Mitä jos äiti onkin kuollut?

En ole koskaan nähnyt äitiä kauniimpaa naista. Hänen kasvonsa ovat kuin taideteos, hänen sydämensä on lämmin. Hän on suurenmoinen näyttämöllä ja osaa pitää yksityis- ja työminän erossa toisistaan. Rakas äitini on niin kiltti, että kaikki pitävät hänestä.

Äidinisä Ernst Johan Eklund kaatui Säkkijärvellä vuonna 1940, aivan talvisodan lopussa. Äiti oli silloin vasta kaksivuotias. Isästä

jäi muistoksi vain kirje, jonka hän lähetti rintamalta ”Neiti Ulla Eklundille”. Ulkonäöltään nuo kaksi olivat hätkähdyttävän samannäköiset.

Kun äiti oli yksitoista, hänet lähetettiin Loviisaan jatkamaan koulunkäyntiä. Silloin unettomuus alkoi vaivata häntä, ja myöhemmin vaiva vain paheni stressaavan näyttelijäntyön seurauksena, kun työ jatkui iltamyöhään ja adrenaliini virtasi vielä tunteja esityksen jälkeen. Teatterissa näyttelijöiden unettomuutta hoidettiin tehokkaalla mutta tuhoisalla tavalla: näyttelijöille määrättiin unilääkkeitä, joiden sivuvaikutuksista ei puhuttu mitään, vaikka lääkkeitä tuli nopeasti riippuvaiseksi. Teatterissa ei myöskään haluttu äidin selkäleikkauksen vaikuttavan työhön tai hankaloittavan sitä. Ongelma ratkaistiin huumeiksi luokiteltavilla särkylääkkeillä. Äiti jäi pian lääkekoukkuun.

Hän rakastui kuusitoista vuotta vanhempaan tähteen Börje Lampeniukseen mikä aiheutti omat ongelmansa, koska Börje oli naimisissa saman teatterin näyttelijän kanssa. Rakkaus oli kuitenkin kestävää laatua, ja yksitoista vuotta myöhemmin äiti oli raskaana.

Siinä oli koomisetkin puolensa, sillä samaan aikaan hän näytteli musikaalissa nunnaa. Viimeisillään raskaana oleva nunna on varmaan kirvoittanut hyvät naurut sekä kulissien edessä että niiden takana.

Raskauden aikana ja vielä sen jälkeenkin äiti pysytteli erossa lääkkeitä ja alkoholist, mutta vuonna 1974 kaikki muuttui. Kommunismi oli vallannut teatterimaailman, ja siitä seurasi monenlaisia konflikteja. Teatterin hallitus ja useat näyttelijät tekivät parhaansa savustaakseen isän ulos, mutta hän oli kolme ja puoli vuotta taistellut ”ryssää” vastaan, eikä mikään mahti maailmassa saanut häntä liittymään kommunistiseen puolueeseen. Äiti alkoi silloin tällöin nappaila unilääkkeitä ja alkoholia voidakseen nukkua ja ”unohtaakseen kaikki ongelmat”.

Hän oli Svenska Teaternissa kaikkiaan 40 vuotta ja näytteli

sinä aikana yli sata roolia, joista ehkä tunnetuimpia ovat Sarah Brown musikaalissa *Guys and Dolls*, *Irma la Doucen* nimirooli, *Värmlantilaisten* Anna, *Liskojen yön* Maxine ja Anna musikaalissa *Kuningas ja minä*. Suurin elokuvarooli oli *Akselin ja Elinan* naispääosa. Elinan rooli oli kuin tehty äidille. Hän esitti naista, joka oli vahva ja sisukas mutta myös äärettömän herkkä. Elokuva valmistui vuonna 1970, ja sitä on sen jälkeen esitetty televisiossa vuosittain joulunpyhien aikaan.

Kaikesta menestyksestä huolimatta äidin silmissä viipyi aina tuo mystinen mutta kauniin surumielinen ilme. Hän oli kuin haurasta lasia.

Toisinaan hän oli iloisella päällä ja saattoi puuhailia puutarhassa vuorokauden ympäri, mutta sitten tuli taas synkkiä kausia.

Tekee kipeää. Hylkääkö äiti minut? Hänhän rakastaa minua yli kaiken, vai rakastaako?

Äiti on kadonnut pilleripimeyteensä. Hän ei puhu minulle. Hän on vain omituinen ja haluaa maata pimeässä huoneessa. Tuntuu todellakin kuin hän olisi hylännyt minut. Onko se minun syyntä? Olenko tehnyt jotain? Miksi hän on yhtäkkiä lakannut rakastamasta minua?

”Äiti hei, vastaa! Hengitätkö sinä? Herranen aika!”

Voi ei, onko äiti kuollut? Minä menen paniikkiin. Äiti, oma äitini! Ei sinulle saa tapahtua mitään. Et saa kuolla!

Juoksen yläkertaan soittamaan kavereideni Marin ja Kaisan ovikelloa. Tiedän, että heidän mumminsa Suoma on kotona. Hän on ihana rouva, joka hoitaa minua, kun vanhemmat ovat teatterissa, lukee minulle tuntikausia, ja häneltä olen saanut toisen äidinkieleni, suomen. Suoma rauhoittelee minua ja menemme meille, äidin luokse. Suoma ottaa minut syliinsä ja sanoo, että kaikki kyllä menee hyvin.

Isä on töissä aamupäivisin, päivisin, iltpäivisin, iltaisin, myöhään illalla ja joskus öisinkin.